

Reto putnu sugu novērojumi Latvijā 2022. gadā

MĀRIS JAUNZEMIS,
maris.jaunzemis@lu.lv

Šajā apskatā iekļautas tās putnu sugas, kurām Latvijā reģistrēti mazāk par 25 novērojumiem (novērojumu skaits pēc www.putni.lv uzskaitījuma). Ja kādai sugai 2022. gadā pārsniegts 25 novērojumu skaits, tad uzskaitīti visi šīs sugas novērojumi 2022. gadā. Atzīmēta arī pierādīta plivurpūces *Tyto alba* ligzdošana pirmo reizi pēdējos 70 gados. Apskats izveidots, apkopojot informāciju no interneta vietnēm www.putni.lv (uztur Agris Celmiņš), www.latvijasputni.lv (uztur Kārlis Millers) un www.dabasdati.lv (uztur Latvijas Dabas fonds un Latvijas Ornitoloģijas biedrība).

2022. gadā Latvijā konstatētas trīs jaunas putnu sugas, vēl 10 sugas novērotas 2.–10. reizi. Visi apskatā minētie novērojumi ir pārlicinoši – iegūti fotoattēli, videoieraksti, audioieraksti, GPS raidītāja koordinātes, vai arī putni noķerti gredzenošanai.

2022. gadā ir izdevies sešas reizes novērot retās tumšpīles *Melanitta*, t. sk. piecos gadījumos putni ir noteikti līdz sugai (trīs Stejnegera pīles *Melanitta stejnegeri* un divas Amerikas melnās pīles *Melanitta americana*), bet vienu reizi, izvērtējot iegūtos it kā Stejnegera pīles attēlus un videomateriālus, novērotāji uzskata, ka nevar izslēgt, ka tā varētu būt Deglāna pīle *Melanitta deglandi*, līdz ar to šīs putns paliek līdz sugai nenoteikts. Šāds reto tumšpīļu novērojumu skaits var liecināt, ka Latvijas teritoriālajos ūdeņos tās varētu būt novērojamas katru gadu (Smislovs 2022), un to konstatēšana atkarīga no jūras novērojumiem veltītā laika un iesaistīto cilvēku skaita, kā arī

pieredzes un zināšanām, caurskatot melno pīļu *Melanitta nigra* un tumšo pīļu *Melanitta fusca* barus.

Tumšās čakstītes *Saxicola torquatus rubicola* 2022. gadā novērotas trīs reizes. Šoreiz izpalika novērojumi iepriekš zināmajās ligzdošanas vietās Dienvidkurzemes novadā Nidā un Saraiķu muižas apkārtnē un kopējais novērojumu skaits Latvijā pārsniedza 25.

Novērojumu skaits meža stērstei *Emberiza rustica* 2022. gadā ir gandrīz dubultojies – līdz šim zināmajiem astoņiem novērojumiem klāt nākuši vēl septiņi. Šeit visos gadījumos putni ir noķerti un gredzenoti (seši īpatņi Birzgales pagastā, Ogres novadā, un viens – Litenes pagastā, Gulbenes novadā).

Saīsinājumi:

T – tēviņš

TT – tēviņi

M – mātīte

1g – jaunais putns pirmajā kalendārajā gadā

2g – putns otrajā kalendārajā gadā

Z – ziemeļi

A – austrumi

D – dienvidi

R – rietumi

Krāšņā pūkpile

Somateria spectabilis

25.04. 1 2g T Mērsragā, Talsu novadā (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs, Ruslans Matrozis); fotografēta. 5. novērojums Latvijā.

Stejnegera pīle

Melanitta stejnegeri

12.10.–15.10. (12.10. plkst. 14.52) 1 T Kolkā, Talsu novadā, R pusē

no raga ap 300 m no krasta kopā ar citām jūras pīlēm (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs u. c.); fotografēta. 2. novērojums Latvijā.

12.10. plkst. 17.36 1 T Kolkā, Talsu novadā, A pusē no raga nedaudz uz D no ciema ap 1,5–2 km no krasta kopā ar tumšajām pīlēm (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs); uzņemts video. 3. novērojums Latvijā. 28.10.–29.10. 1 T Kolkā, Talsu novadā, ap 400 m no ostas mola gala (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs). Cits putns nekā 12.10.; fotografēts. 4. novērojums Latvijā.

Stejnegera/Deglāna pīle

Melanitta stejnegeri/deglandi

18.04. 1 T Ovišragā, Ventspils novadā (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs u. c.). Sākotnēji noteikta kā Stejnegera pīle, bet vēlāk, pēc detalizētas attēlu un video izvērtēšanas, novērotāji uzskata, ka nevar izslēgt, ka tā varētu būt Deglāna pīle. Novērojums pārkvalificēts uz nenoteiktu pīli *M. stejnegeri/deglandi*.

Amerikas melnā pīle

Melanitta americana

14.05. 1 T nofotografēts jūrā starp Enguri un Ķesterciemū (Alberts Kūms). Suga noteikta retrospektīvi pēc novērojuma publicēšanas portālā Dabasdati.lv. Jauna suga Latvijā (Smislovs 2022). Turpat, tikai tālāk jūrā 17.05. (Sandis Laime, Gaidis Grandāns). Putns ieraudzīts vēlāk, caurskatot iegūtos melno pīļu baru fotoattēlus. 30.10.–31.10. 1 T Kolkā, Talsu novadā, jūrā kopā ar melnajām pīlēm (Edgars Smislovs u. c.); fotografēta. 2. novērojums Latvijā (tomēr nevar izslēgt, ka 2022. gadā viens un tas pats putns uzturējās Rīgas jūras līča rietumu piekrastē vismaz no maija līdz oktobrim).

Gredzenpīle *Aythya collaris*¹

14.04.–16.04. 1 M Kurpniekā, Sātiņu dīķos, Saldus novadā (Māris Jaunzemis u. c.); fotografēta. Jauna suga Latvijā.

Polārā gārgale *Gavia immer*

10.05. 1 uz Z pāri Kolkasragam, Talsu novadā (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs, Gaidis Grandāns, Kaspars Funts); fotografēta. 5. novērojums Latvijā.

Zīda gārnis *Egretta garzetta*

15.05.–18.05. 1 Starpiņupītē, Lapmežciemā, Tukuma novadā (Sandra Novika, Evija Hilmane); fotografēts. 13. novērojums Latvijā.

Ziemeļu sulla *Morus bassanus*

Maijā–jūnijā 1 pieaudzis putns uzturējās Rīgas jūras līča D un R daļā: 08.05. Daugavgrīvā, Rīgā, kopā ar jūraskraukļiem *Phalacrocorax carbo* lidoja uz ZA (Edgars Smislovs, Arnis Arnicaņš); 22.05. Mērsragā, Talsu novadā, jūraskraukļu barā lidoja uz Z (Edgars Smislovs, Andris Dekants, Miks Stūrītis, Dana Heiberga); 08.06. atrasta beigta jūras krastā Ragaciemā, Tukuma novadā (Zane Dāvidsone); fotografēta. 6. novērojums Latvijā.

Garstilbis *Himantopus himantopus*

07.08. 3 pieaugušie un 3 jaunie putni lokāli Randu pļavās, Limbažu novadā (Edgars Smislovs, Andris Zariņš); fotografēti. 5. novērojums Latvijā.

Morinella tārtiņš

Eudromias morinellus

21.05. 4 Ķirpēnu apkārtņē, Auru pagastā, Dobeles novadā (Armandas Naudžius); fotografēti. 20. novērojums Latvijā.

28.08. 2 pieaugušie un 3 jaunie putni Užavas laukos, Ventspils novadā (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs); fotografēti. 21. novērojums Latvijā.

Platknābja pūslītis

Phalaropus fulicarius

13.11.–28.11. 1 jaunais putns Rīgas jūras līča piekrastē no Gaujas grīvas līdz Lilastei, Ādažu novadā (Andris Zariņš u. c.); fotografēts. 19. novērojums Latvijā.

Foto: Edgars Smislovs

Polārā gārgale *Gavia immer* Kolkā 10.05.2022.

Foto: Evija Hilmane

Zīda gārnis *Egretta garzetta* Starpiņupītē 18.05.2022.

Foto: Edgars Smislovs

Garstilbji *Himantopus himantopus* Randu pļavās 07.08.2022.

Foto: Edgars Smislovs

Ziemeļu sulla *Morus bassanus* Daugavgrīvā 08.05.2022.

¹ Sīkāk sk. rakstā 14.–15. lpp.

Foto: Edgars Smislovs

Plivurpūce *Tyto alba*

Kapsēdē, Dienvidkurzemes novadā, divu plivurpūču klātbūtne konstatēta maijā, bet iespējams, ka bija jau aprīlī. Mēģinājumi pierādīt ligzdošanu vasarā nebija pārliecinoši, bet to jau varēja uzskatīt par ticamu. Pārliecinošs ligzdošanas pierādījums iegūts oktobra vidū, kad dokumentēta jaunā putna barošana. Nakts videoierakstā redzams, kā pūce pielido pie dobuma ēkas sienā un nodod peli otrai pūcei, kura lūkojas no dobuma. 22.10. caur minēto dobumu ēkas bēniņos saskatīts (uzņemts video) viens pilnīgi pieaudzis putns. Tā vecumu nevar droši noteikt, bet nebūtu jāšaubās, ka tas ir jaunais putns. Jaunā putna balss pēdējo reizi dzirdēta 30.10. (Mārcis Dīcmanis u. c.). Pierādīts ligzdošanas gadījums pēc vairāk nekā 70 gadu pārtraukuma.

Baltgalvas grifs *Gyps fulvus*

02.11. 1 pie zirga atliekām Dunduru pļavās, Tukuma novadā (Andis Liepa); ieraudzīts fotolamatu attēlos. 12. novērojums Latvijā.

Svitrainais ērglis

*Aquila fasciata*²

31.03.–01.04. Francijā ar raidītāju aprīkots putns šķērsoja Latvijas teritoriju, ielidojot Latvijā no Baltkrievijas. Saskaņā ar projekta mājaslapā www.aigledebonelli.fr pieejamo informāciju Latvijā ir zināmi 2 koordināšu punkti: 31.03. plkst. 00.00 pie Indricas upes Rožbežnieku pagastā, Krāslavas novadā, un 01.04. plkst. 00.00 Līģeru purva malā, Ropažu novadā. Jauna suga Latvijā.

Foto: Edgars Smislovs

Morinella tārtiņš *Eudromias morinellus* Užavas laukos 28.08.2022.

Foto: Ivo Dinsbergs

Hjūma kauķītis *Phylloscopus humei* Papē 31.10.2022.

Foto: Ivo Dinsbergs

Švarca kauķītis *Phylloscopus schwarzi* Papē 25.09.2022.

Hjūma kauķītis

Phylloscopus humei

22.10. dzirdēta balss (saucieni), kas pēc tam ierakstīta Papes ezera R piekrastē, Dienvidkurzemes novadā (Valts Jaunzemis u. c.). 3. novērojums Latvijā.

31.10. 1 lg noķerts gredzenošanai Papē, Dienvidkurzemes novadā (Viesturs Vīgants u. c.). 4. novērojums Latvijā.

² Sīkāk sk. rakstā 16.–17. lpp.

Švarca ļauķītis

Phylloscopus schwarzi

25.09. 1 lg noķerts gredzenošanai Papē, Dienvidkurzemes novadā (Māris Jaunzemis u. c.). 2. novērojums Latvijā.

Sārtais strazds *Pastor roseus*

01.06.–05.06. 1 T Kolkā, Talsu novadā (Edgars Smislovs, Vladimirs Smislovs, Ivars Brediks); fotografēts. 13. novērojums Latvijā.

Rudsānu zilastīte *Tarsiger cyanurus*

19.10. 1 noķerta gredzenošanai Lauteros, Limbažu novadā, bet izbēga negredzenota (Guntis Graubics). 8. novērojums Latvijā.

Baltkakla mušķērājs

Ficedula albicollis

03.05. 1 T Kviešu ielā, Liepājā (Selga Bērziņa); fotografēts. 19. novērojums Latvijā.

Tumšā čakstīte

Saxicola torquatus rubicola

03.04. 1 T Dunduru pļavās, Tukuma novadā (Sintija Valucka); fotografēta. 25. novērojums Latvijā. 16.04. 1 T Papē, Dienvidkurzemes novadā (Aleksis Kuročkins); fotografēta. 26. novērojums Latvijā. 08.06. 1 T Zirgu salā, Liepājā (Valters Videnieks); fotografēta. 27. novērojums Latvijā.

Smiltāju čakstīte

Oenanthe isabellina

02.10. 1 Kalngales–Garcima laukos, Ādažu novadā (Igoris Deņisovs); fotografēta. 2. novērojums Latvijā.

Lielā stērste *Emberiza calandra*

03.06.–14.06. 1 T Pērnciemā, Mārupes novadā (Ivars Brediks u. c.); fotografēta. 24. novērojums Latvijā. 18.12. 1 nofotografēta Nīcas laukos, Dienvidkurzemes novadā dzelteno stērstu *Emberiza citrinella* barā (Edgars Smislovs). Suga ieraudzīta un noteikta retrospektīvi, caurskatot fotoattēlus. 25. novērojums Latvijā un 1. reizi ziemas mēnešos.

Meža stērste *Emberiza rustica*

11.09. 1 lg M noķerta gredzenošanai Birzgalē, Ogres novadā (Dmitrijs

Foto: Igoris Deņisovs

Smiltāju čakstīte *Oenanthe isabellina* Kalngales laukos 02.10.2022.

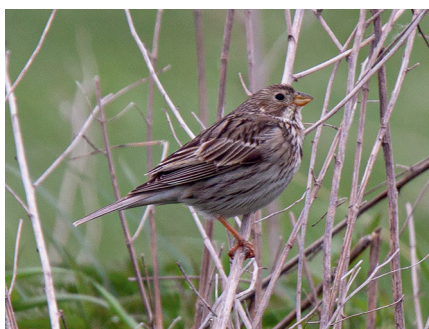

Foto: Ivars Brediks

Lielā stērste *Emberiza calandra* Pērnciemā 03.06.2022.

Foto: Dmitrijs Boiko

Meža stērste *Emberiza rustica* Birzgalē 11.09.2022.

Boiko). 9. novērojums Latvijā. 12.09. 1 lg T noķerts gredzenošanai Birzgalē, Ogres novadā (Dmitrijs Boiko). 10. novērojums Latvijā. 19.09. 1 noķerta gredzenošanai Līdzes pagastā, Gulbenes novadā (Elvijs Kantāns). 11. novērojums Latvijā. 22.09. 1 M un 2 TT, visi 1g, noķerti gredzenošanai Birzgalē, Ogres novadā (Dmitrijs Boiko). 12.–14. novērojums Latvijā. 23.09. 1 lg T noķerts gredzenošanai Birzgalē, Ogres novadā (Dmitrijs Boiko). 15. novērojums Latvijā.

Literatūra

Smislovs E. 2022. Divas Latvijas faunai jaunas putnu sugas – ziņojumi portālā Dabasdati.lv. *Putni dabā* 90: 10–11.

Summary

Observations of rare bird species in Latvia in 2022 /Māris Jaunzemis/

The article covers rare bird species observations in Latvia with less than 25 records before 2022 and the first proved breeding record of the Barn Owl *Tyto alba* in the last 70 years. Three bird species were recorded for the first time in Latvia in 2022: Bonelli's Eagle *Aquila fasciata*, the Ring-necked Duck *Aythya collaris* and the Black Scoter *Melanitta americana*. Ten other species were observed for the second to tenth time.